

Makale türü: Araştırma makalesi		Article type: Research article
Geliş tarihi	16.12.2024	Submitted date
Kabul tarihi	05.02.2025	Accepted date
Elektronik yayın tarihi	28.02.2025	Online publishing date

Atf Bilgisi / Reference Information

Durukan, Ş. (2025). Ateş Çocuk Gazetesindeki Hikâyelerde Kullanılan Korku Unsurları Üzerine Bir İnceleme. *Journal of History School*, 74, 899-924.

ATEŞ ÇOCUK GAZETESİNDEKİ HİKÂYELEDE KULLANILAN KORKU UNSURLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Şaziye DURUKAN¹

Öz

Korku kavramının bir duygu olarak insan ruhunun gelişimini şekillendirdiğinden bahsedilebilir. Bu noktada çocukluk dönemi büyük bir önem taşır. Çünkü korkunun beslenmesi aileyle başlar, çevreyle devam eder. Buna ek olarak ulaşılabilir okuma kaynakları da korkunun bir diğer tetikleyicisi olur. Bu nedenle çocuklara yönelik korku içerikli edebî metinler oluşturulurken metnin “çocuğa göre”lik ilkesine uygun olup olmadığına dikkat edilmelidir. Çocukların bir olay ya da durumu görüş, hissediş ve düşünüş biçimleri yetişkinlerinkinden farklı olduğu için yazar, metnini çocuk için yazdığının bilincinde olmalıdır. Bu bakımdan çocuk hikâyelerinde kullanılan korku unsuru ve bu korkunun ulaştığı boyut önemlidir. Bu çalışmada amaç, Cumhuriyet dönemi çocuk hikâyelerindeki korku unsurlarını tespit etmek ve o dönemdeki korku unsurlarının kaynağını belirleyebilmektir. Bu bağlamda çalışmada 1936-38 yılları arasında 52 sayı yayınlanan *Ateş* çocuk gazetesindeki hikâyeler incelenmiş ve gazetede yer alan 70 hikâyenin 47’sinde korku unsuru olduğu tespit edilmiştir. Bu hikâyelerin 17’sinde cin, hayalet, hortlak vs. kaynaklı; 30’unda ise bilinmezlik, ölüm, ceset, iskelet, cinayet kaynaklı korku unsuru belirlenmiştir. 47 hikâyenin 24’ünde korku unsurlarının okuyucudaki merak, gerilim ve korku duygusunu kurgu kapsamında canlı tutmak için kullanıldığı, gerçek hayatta öyle korku unsurlarıyla karşılaşılmasının mümkün olmadığı, bir kısmıyla karşılaşılsa bile nasıl baş edileceğinin ipuçlarının verildiği görülür. Geriye kalan 23 hikâyede ise korku unsurunun gerçek hayatta devam edebileceği varsayımını

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, saziyeayali@balikesir.edu.tr, Orcid: 0000-0001-6649-3483

taşınması bakımından çocuklardaki korku duygusunun yanına kaygıyı da ekleyebileceği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hikâye, Çocuk, Korku, Cumhuriyet Dönemi, Ateş Gazetesi.

A Study on the Elements of Fear Used in the Stories in the Ateş Child Newspaper

Abstract

There are many factors that shape the development of the concept of fear as an emotion in the human psyche. At this point, childhood is of great importance. Because the feeding of fear begins with the family and continues with the environment. In addition, accessible reading resources are another trigger of fear. For this reason, when creating literary texts with horror content for children, attention should be paid to whether the text complies with the principle of being “suitable for children”. Since children's way of seeing, feeling and thinking about an event or situation is different from that of adults, the writer must be aware that he is writing his text for children. In this respect, the element of fear used in children's stories and the extent to which this fear reaches are important. The aim of this study is to identify the elements of fear in children's stories from the Republican period and to determine the source of the elements of fear in that period. In this context, the stories in the *Ateş* child newspaper, which was published in 52 issues between 1936 and 1938, were examined and it was determined that 47 of the 70 stories in the newspaper contained elements of fear. In 17 of these stories, fear elements originating from demons, ghosts, ghouls, etc. were identified; in 30, fear elements originating from the unknown, death, corpses, skeletons, and murder were identified. In 24 of the 47 stories, it is seen that elements of horror are used to keep the reader's curiosity, tension and fear alive within the scope of fiction, that it is not possible to encounter such elements of horror in real life, and even if some of them are encountered, clues are given on how to deal with them. In the remaining 23 stories, it was determined that the fear element could continue in real life and thus could add anxiety to the feeling of fear in children.

Keywords: Story, Child, Fear, Republic Period, Ateş Newspaper.

GİRİŞ

Sevgi, öfke, mutluluk, nefret gibi olumlu olumsuz birçok duyguyla beraber insan davranışlarının ayrılmaz bir parçası olan korku kavramı üzerine literatürde birçok tanımla karşılaşılır: Türkçe Sözlük'te korku; “1. Bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygı, üzüntü. 2. Kötülük gelme ihtimali, muhatara. 3. Ruh b. Gerçek veya beklenen bir tehlike ile yoğun bir acı karşısında uyanan ve coşku, beniz sararması, ağız kurumusu, solunum ve kalp atışı hızlanması vb. belirtileri olan veya daha karmaşık fizyolojik değişmelerle kendini gösteren duygu” olarak tanımlanır (Türkçe Sözlük, 1998). Konrad ve Hendl korkunun

“*tehditkâr ya da bilinmeyen bir durum karşısında duyulan huzursuzluk ve telaş*” olduğunu söyler (Konrad ve Hendl, 2001, s.28). Korku altı aylık bebekten yetişkine kadar her insanın yaşadığı bir duygudur. Sadece dönemselle ve gelişimselle olarak korkulan unsurlar ya da durumlar değışiklik gösterir. İnsan hayatında ölüm korkusu, gelecek korkusu, Allah korkusu, karanlık korkusu, yükseklik korkusu, yalnızlık korkusu gibi çeşitlendirebilecek birçok biçimde korku görülebilir. Örneğin; “*bebeklerde özellikle görülen korku türü yabancı korkusudur (...)* çocukluk döneminde görülen korku tipleri; *gök gürültüsü ve fırtına korkusu, Allah korkusu, hayvan korkusu, aşağılanma korkusu, okul korkusu, karanlık korkusu olarak karşımıza çıkmaktadır (...)* Çocukluktan ergenliğe geçerken kişiyi etkisi altına alan korku türü *eleştirilme, hata yapma korkusudur*” (Göncü, 2021, s.14-15). Bu anlamda korkunun, bireylerin içinde bulunduğu duruma yönelik zihinlerinde geliştirdikleri tehlikeli düşüncelerin sebebiyet verdiği bir reaksiyon olduğunu söyleyebiliriz.

Korku sadece insanla sınırlamadan tüm canlıların görünen ve görünmeyen tehlikeler karşısında gösterdiği doğal bir tepkidir. Bu bakımdan korku herkes için ortak bir duygudur yalnızca korkulan duruma verilen tepki değışiklik gösterir. Çimen bu durumu şöyle ifade eder: “*Korkular, çoğunlukla bir nesne, kişi, durum ve zihinde yaratılan bir olaydan kaynaklanır. Böylece insan, korktuğu cisim ya da durumla karşılaştığında aşırı kaygı ve sıkıntı duyarak paniğe kapılır ve durumdan kaçıp kurtulmak ister. Bazı kişilerde ise, korku halinde saldırganlık ya da donup kalma durumu gözlenebilir. Bu, kişinin tehlikeyle karşı karşıya kaldığında donup kalarak tehlikeyi kendisinden uzaklaştırabileceği gibi kişi tehlikenin geldiği yerden uzaklaşabilir. Ancak bunların tam tersi bir tepki göstererek tehlikeye karşı saldırganlık gösteren bireyler de olabilir*” (Çimen, 2010, s.299).

Korku kavramı sadece olumsuz durumları ya da olayları temsil etmez. İnsanın gelişimine olumlu katkılar da sağlayabilir. Ferreros (2012, s.21-24) korkunun bizi tanımadığımız tehlikeler karşısında uyardığını, motive ettiğini ve uyum kapasitemizi artırdığını söyler. Böylece korku kişide savunma mekanizması oluşturarak kişinin kendini korumasını sağladığı gibi kişi korku hissettiği ortamda hayatta kalabilmek için çözüm bulmaya da çalışır. Bu anlamda korku, kişiye tehlikelere karşı hazırlıklı ve tedbirli olmayı da öğretir.

Korku kavramının bir duygu olarak insan ruhundaki gelişimini şekillendiren birçok etkenden bahsedilebilir. Bu noktada çocukluk dönemi büyük bir önem taşır. Çünkü anne ve babalar, ya da çocuk eğitiminin içerisinde bulunan kişiler, çocuğu eğitmek için korkuyu bir disiplin aracı olarak kullanabilmektedir. Bunun yanı sıra çocuklara anlatılan masallar, efsaneler ve hikâyeler onları kolayca

korkutabilir. Bu kapsamda insanların korku duygusunun şekillenmesinde öncelikle onların çocukken bakımından ve eğitiminden sorumlu kişilerin etkisi olduğu açıktır. Korkunun şekillenmesinde korku içerikli edebî metinlerin etkisi de söz konusudur. Özellikle çocuklara yönelik yazılan hikâye, roman gibi edebî metinlerdeki korkunun çocuklara anlatılan masal ve efsanelerdeki korku unsurlarını temel aldığı görülür. Çocuk hikâye ve romanlarında görülen cinler, periler, hortlaklar, hayaletler vs. geleneksel edebiyatın kaynak teşkil ettiği figürlerdir. Bununla birlikte hikâyelerdeki cinayet, vahşice ölüm, ceset, iskeletler vs. çocuğun korku duygusunu pekiştiren diğer unsurlardır. Zulliger, çocukların korku duyduğu olgulara dair yaptığı oransal sıralamada %96 karanlık ve hayvan korkusu, %95 sakatlanma korkusu, %91 hayalet, cinler ve eve zorla giren insanlara karşı korku, %82 otoriter kişilere karşı korku, %81 kâbus korkusu, %80 yabancı ve kötü insan korkusu, %63 anne ve baba tarafından terk edilme korkusu yaşadıklarını tespit eder (Akt. Çalık, 2022, s.32-33). Bu çerçevede çocuklar için yazılmış hikâyelerde ne tür korku unsurlarının kullanıldığını tespit etmek, insanda bu duygunun şekillenmesinde ne gibi bir etkisinin olabileceğini ortaya koymak açısından önem taşımaktadır.

Bu çalışmada amaç, Cumhuriyet dönemi çocuk hikâyelerindeki korku unsurlarını tespit etmek ve o dönemdeki korku unsurlarının kaynağını belirleyebilmektir. Bu bağlamda çalışmada 1936-38 yılları arasında 52 sayı yayınlanan *Ateş* çocuk gazetesindeki hikâyeler incelenmiş ve gazetede yer alan 70 adet hikâyenin 47'sinde korku unsuru olduğu tespit edilmiştir. Bu hikâyelerin 17 tanesinde cin, peri, hayalet, hortlak vs. kaynaklı; 30 tanesinde ise bilinmezlik, ölüm, ceset, iskelet, cinayet kaynaklı korku unsuru belirlenmiştir. İmtiyaz sahibi Tahsin Demiray olan gazete, 26.11.1936 tarihinde haftalık olarak çıkmaya başlamıştır. Her hafta perşembe günleri çıkan gazetenin son sayısı 18.11.1937 tarihlidir. Gazetenin ilk sayısında yer alan başyazıda, adının *Ateş* olmasının sebebi açıklanırken birçok milletin ateşten korktuğu için ona taptığından fakat Türk milletinin ateşe sevgi gösterdiğinden bahsedilir. Türklerin yeryüzünde ateş dalgaları halinde görüldüğü ve sıkıntıya düşmediği sürece de ısıtıcı bir ateş olduğu, gazetenin de canlı, kendi ayakları üzerinde duran, cesur ateş gibi Türk çocukları için bu adı alarak yayımlandığı ifade edilir (S.1, s.1). Gazetede çocukların genel kültürünü artıracak yurttan ve dünyadan birçok bilgi içerikli yazıyla birlikte sürükleyici roman ve hikâyelere yer verildiği görülür. Cumhuriyet döneminin en önemli politikalarından biri olan “yeni insan” tasarımı çerçevesinde dönemin çocuk dergi ve gazetelerinin yer verdiği yönlendirici metinlere *Ateş* çocuk gazetesinde çok fazla rastlanmamıştır. Bu bakımdan farklılık gösteren gazetede, bulmaca ve eğlence etkinlikleriyle çocukların eğlenceli vakit geçirmeleri hedeflenmiştir.

YÖNTEM

Araştırma; *Ateş* çocuk gazetesinin incelenmesine dayalı olduğu için nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2003, s.146)'in ifade ettiği gibi; doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgunun yazılı kaynaklardaki analizidir. Doküman incelemesi, dokümanlara ayırma, orijinalliğini kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanma olmak üzere 5 aşamadan oluşur. Çalışmada yazarı belli olan hikâyelerde yazarların bazen adını soyadını bazen de ad ve soyadlarının ilk harflerini kullandıkları görülmektedir. Yazarların adı soyadı ya da müstearı orijinal metinde nasıl belirtildiyse çalışmada ve kaynakçada aynı şekilde kullanılarak orijinaline sadık kalınmıştır. İncelenen hikâyelerin bir kısmında yazar belirtilmediği için metin içi künye gösteriminde sadece gazeteye ait sayı ve sayfa gösterme yoluna gidilmiş, kaynakça bölümünde hikâyelerin tam künyelerine yer verilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Cin, Peri, Hayalet ve Hortlak Odaklı Korku Unsuru

Çocuk edebiyatı ürünleri oluşturulurken dikkat edilmesi gereken hususlardan biri anlatılanların “çocuğa göre” olup olmadığıdır. Çocukların bir olay ya da durumu görüş, hissediş ve düşünüş biçimleri yetişkinlerinkinden farklı olduğu için yazar, metnini çocuk için yazdığının bilincinde olmalıdır. Nitekim bu metinler, “*çocukların sınırlı hayat tecrübelerini zenginleştirir, türlü insan tipleri üzerinde düşünmelerine imkân sağlar, geliştirmekte oldukları değer yargılarının daha açıklık kazanmasına yardımcı olur*” (Oğuzkan, 2001, s.98). Böylece çocuklar hem kendi kültürel zeminini öğrenir hem de buna uyum sağlar. Bu durum, edebî metinlerin çocuklar üzerindeki etkisini de ortaya koymuş olur. Bu bakımdan çocuk hikâyelerinde kullanılan korku unsuru ve bu korkunun ulaştığı boyut önemlidir.

Korku hikâyelerinde hortlaklar, cinler, hayaletler en yaygın korku unsurlarıdır. Bu unsurlar, aslında halk hikâyesi, efsane ve mitler gibi geleneksel anlatılarda da oldukça yoğun kullanılır. Bu bakımdan çocukların bu korku unsurlarıyla daha önceden karşılaştıklarını söylemek mümkündür. Önemli olan kısım, hikâyelerde bu unsurların gerçek hayatta bir korku kaynağı olmadığına gösterilebilmesidir. Özellikle cinler, periler hususundaki kanaat şudur: “*İnsanın gayb konusundaki bilgisizliği, onu istismara açık hale getirmektedir. Bu istismar, yaygın bir şekilde cinler konusunda kendine alan bulmaktadır. Cin terimi etrafında yaratılan korku, folklorik birçok unsur da eklenerek kulaktan kulağa gittikçe büyümüş ve akl-ı*

selim sahibi insanları bile esir alır hale gelmiştir” (Düzgün, 2012, s.28). Gaybın bilinmezliğinin insanda oluşturduğu korkunun insan zihninde yarattığı cin, hayalet, hortlak vs. düşüncesini yatıştırmak, bunun gerçekliğinin olmadığı mesajını hikâyelerin sonunda çocuklara iletebilmek büyük bir önem taşır. Bu takdirde korku hikâyeleri çocuklarda yanlış bir korku duygusunun oluşmasına ve gelişmesine engel olabilir.

Ateş çocuk gazetesinde 17 hikâye; cin, hortlak, hayalet gibi korku unsurları üzerine kurulmuştur. Hikâyelerin başlıkları dahi içerik hakkında ipucu verecek mahiyettedir. Bu hikâyelerin 6 tanesinde korkuyu besleyen cin, hayalet, hortlak gibi unsurların gerçek hayatla bağının olmadığı, insan zihninin korku ve kaygı kaynaklı bir oyunu olduğu mesajının verildiği görülür. Bunlardan Cemil C. Cem’in yazdığı üç hikâye şu şekildedir: “Kara Kedi” (S.4, s.7-9)’de korku unsuru kara kedidir. Türk kültüründe karabasanın kara kedi olarak da insana musallat olduğuna inanılır ki bu hikâyede de anlatıcı, kendisine musallat olan, onu öldürmeye çalışan, iri, kötü bakışlı bir kediyle mücadele ettiğini zannederken gözlerini açtığı anda geçirdiği humma sonucu hastanede yattığını öğrenir ve onun mücadele ettiği kara kediyi kimse görmemiştir. Aslında kara kedi geçirdiği hastalık sırasında zihninin ona oynadığı bir oyundur. “Şeytan Kayası” (S.6, s.6-9) hikâyesinde dört köylü, Şeytan Kayası civarında boğazı delinerek esrarengiz bir biçimde öldüğü için köylüler orada bir hortlak olduğuna inanır. Fakat hikâyenin sonunda köylüleri ve diğer insanları o bölgede yaşayan büyük bir örümceğin öldürdüğü ortaya çıkar. Hikâyenin sonuna kadar hortlak üzerinden oluşturulan korku algısı, hikâyenin sonunda gerçek bir sonuca bağlanır. “Hortlağın Misafiri” (S.17, s.6-7) hikâyesinde Zigana’da jandarma karakolunda yaralı bir subaya müdahale ettikten sonra Trabzon’a dönmek isteyen doktoru, arabacı gece vakti götürmek istemez. Yol üstündeki bir Rum ayazmasında hortlak olduğuna inanan arabacı ikna edilir. Yolda şiddetli yağmur ve rüzgârın etkisiyle kaza yapıp uçuruma sürüklenirler. Doktor hastaneye götürüldüğünde yarı baygın bir halde simsiyah giyinmiş, yüzü iskelet gibi zayıf ve sivri dişleri olan hortlağı gördüğünü söyler. Hortlak iyileştiği vakit doktora “hortlağın evinde bir gece misafir oldunuz.” yazılı bir not gönderir. Doktor daha da korkar. Hikâyenin sonunda ise hortlak diye bir şey olmadığını, o harabede meczup bir ihtiyarın yaşadığını, adam deli ve bakımsız olduğu için herkesin ondan korktuğunu öğrenir. M. Rona’nın yazdığı iki hikâyede ise olaylar şöyle gelişir: “Tekinsiz Hamam” (S.20, s.6-7)’de Büyük İsmail yıllar önce başından geçen bir olayı anlatır. İsmail’in arkadaşları, evinin karşısındaki metruk hamamın geceleri tekinsiz olduğunu, orada cinlerin, perilerin gezdiğini söyler. İsmail orada cin, peri olmadığını ispatlamak için rüzgârlı ve karanlık bir gecede hamama gider. Geldin mi diye bir ses duyar. Duvarın boşluğundan kara bir el ona bir çıkın uzatır, o da

alır. Sonra el, “beni de çek” der. İsmail cinler, periler beni götürüyor diye bağırır fakat sesini kimse duyamaz. Eli çekince bir bakar ki komşusu Ali Bey’in hizmetçisi, bahçıvanla kaçmak için orada sözleşmiş fakat hizmetçinin şansından karşısına Büyük İsmail çıkmıştır. “Yaşayan Ölü” (S.22, s.8-9) hikâyesinde anlatıcı, bir arkadaşının düğününe gider. Evde yatacak yer olmadığı için birkaç misafirle birlikte yandaki boş evde misafir edilirler. Hikâyeye göre; bu evin boş kalmasının sebebi, orada bir süre yaşayan denizci bir adamın ölümünden sonra eve taşınan kimsenin huzur bulamamasıdır. O gece misafirlerden birinin odasına korkunç yüzlü, kızıl gözlü bir adam girerek “Ben yaşayan ölüyüm, acıyın bana” diye seslenir ve adamı korkutup kaçar. Anlatıcı, adamı sakinleştirip odasına gelince penceresinin tıkladığını duyar ve pencerede yeşil suratlı, korkunç, kızıl gözlü bir adamın “Bana acı” diye bağırıldığını duyar. Yastığının altındaki silahı alarak ateş eder. Gürültüye herkes ayaklanır ve bakarlar ki hayalet aslında mahallenin muhtarı Süleyman’dır. Hikâyenin sonunda muhtarın, kendi evini kiraya vermek için o boş eve gelen herkesi korkuttuğu anlaşılır. Mümtaz Zeki’nin “Ölüm Vadisi” (S.43, s.12-13)’nde anlatıcı, uşağı Şamarang’la Cavalıların uğursuz kabul ettikleri Coura-Charta ormanına gider. Orada ilk olarak ölüm ağacıyla karşılaşılır. Bu ağaç zehirli gazlar saçtığı için altından geçen her canlıyı öldürmektedir. Yolu değiştirdikten sonra yollarına çıkan her hayvanın durduk yere, yere yığılıp öldüklerini görünce korkarlar, ormanın gerçekten uğursuz olduğunu ve cinlerin bunu yaptığını düşünüp köye geri dönerler. Hikâyenin sonunda hayvanların cinlerden değil, ormanda yayılan zehirli gazlardan öldüğü anlaşılır.

Bu hikâyelerin hepsinde korkuyu tetikleyen ve besleyen unsurların hikâye sonunda ortadan kalktığı ve bir yanlış anlaşılmaya bağlandığı görülür. Bu bakımdan söz konusu hikâyeler Hüseyin Rahmi’nin *Cadı* ve *Gulyabani* romanlarını hatırlatır. Hikâyelerde gerçekler ortaya çıktığı için bir nevi hikâyelerin; kahramanların ve okuyucuların ruhsal durumu açısından mutlu/gerçek/doğru sona bağlandığı da söylenebilir. Burada korkulan cin, hayalet, hortlak vs. gerçek değilse de bunların varlıklarına olan inanç ve bu inancın tetiklediği korku gerçektir. Dolayısıyla hikâyelerde bu varlıkların dönemin batıl inanışlarına tanıklık etmesi amacıyla kullanıldığını söylemek mümkündür. Buna ek olarak; “*korku koruyucu bir tepki olarak yaşamı destekler, kişinin gelişiminde ve kişisel olgunlaşmasında yardımcı olur. Çünkü yeni olgulara ya da bilinmeyene karşı hissettiğimiz korkuyu her yenişimizde ileriye doğru daha büyük bir adım atmış oluruz*” (Preuschoff, 1998, s.296). Bu hikâyelerin sonunda ortaya çıkan gerçekle hikâye boyunca yaşadığı korkusunu yenen okuyucuda korkunun insanda olgunlaşmayı sağlayacak bir cesaret uyandırdığı görülür. Bu bağlamda bu hikâyeler “*çocuğa, belirli bir noktaya kadar*

hayalet, öcü, cadı, vampir, yatağın altındaki canavar vb. korkuların sembolü olan varlıkların gerçek hayatta bir korku kaynağı olmayacağını göstermesi bakımından önemlidir. Böylece çocuğun yaşadığı gerçekliği doğru algılaması ve korkularıyla yüzleşmesi daha kolay bir hale gelebilir. Korku öyküleri bu bağlamda bazı şeylerin aslında görüldüğü ya da düşünüldüğü gibi olmadığına dair önemli fikirler içermektedir” (İskender, 2016, s.303).

Bu kapsamda incelenen diğer 11 hikâyede ise cin, peri, hayalet ve hortlak gibi korku unsurlarının gerçek hayatta var olduğu fikri destekleniyor gibidir. Bu hikâyelerin ilki “Kara Pelerinli Adam”dır (S.1, 2.8-9). Hikâyede Kuşadası’na atanan genç bir doktor, şiddetli yağmur ve rüzgârın olduğu bir gece yarısı kapısını çalan bir adamla ölmek üzere olan bir hastaya gitmek için yola çıkar. Adamın üstünde siyah bir pelerin vardır ve yüzü görünmez. Adam doktoru peşinden ıssız yerlerde gezdiren ve doktorun evinin önünde bırakıp kaybolur. Ertesi gün doktoru bir hasta için çağırırlar. Doktor hastaya bakar ve hastanın onu dün gece karanlığında gezdiren adam olduğunu anlar. Adamın ruhuyla gezdiği düşüncesinden ötürü doktorun ruh hali bozulur, oradan tayin isteyip gider. Daha sonra toparlanarak kendini mesleğine adayıp iyi bir hekim olur. Hikâyede korku unsuru olarak “ruh” kullanılır. Siyah pelerin, gece karanlığı ve uğuldayan rüzgârla da korku pekiştirilmek istenir. Hikâyenin sonunda ise bu ruhun gerçekte var olmadığı, kendi hayal dünyasının bir ürünü olduğu belirtilmediği için okuyucu gerçek hayatta bir ruhla karşılaşabileceği şüphesine sevk edilir. M. C. Gündoğdu tarafından yazılan “Maymun Eli” (s.2, s.7-9) hikâyesinde ölünün dirilmesi motifi kullanılır. Bir gün yaşlı adamı, arkadaşı ziyarete gelir. Bu arkadaşının elinde sürekli taşıdığı iskeletleşmiş bir maymun eli vardır. Bu eli ona seneler önce yaşlı bir kadın vermiş ve üç dileğinin olacağını söylemiştir. Arkadaşı kendi dileğinin olduğunu fakat diğer arkadaşının başına felaketler geldiğini söyler. Yaşlı adam dinlemez, zorla arkadaşından maymun elini alır ve ailece beş yüz bin lira para dilerler. Ertesi gün kapıya gelen bir adam oğlunun çarkların arasında kalarak öldüğünü, patronunun onlara beş yüz bin lira yardım edeceğini söyler. Yaşlı adam ve karısı çok üzülür. Karısı bu defa maymun elinden oğlunu diriltmesini ister, peşinden kapının zili çalar. Yaşlı adam çok korkar. Karısı kapıyı açmadan yaşlı adam maymun elinden dirilen oğlunun tekrar mezara gitmesini diler ve kapının dışındaki sesler kesilir. Hikâyeye, kesik bir maymun eliyle başlayarak gizemli ve acılı bir ölüm, ardından dirilme ve tekrar mezara göndermeye dayalı büyük bir korku barındırır. Aslında burada ölüm bir kavram olarak korkutucu değildir, ölümün insan zihninde oluşturduğu ceset, hayalet, hortlak algısı insanda korkuyu uyandırır ve hikâyeye bu şüpheyle son bulur. Mustafa Rona’nın “Hortlak” (S.8, s.6-9) hikâyesinde bir hafta içinde on yedi çocuğun birden kayboluşu, halk arasında bir hortlağın çocukları kaçırdığı

düşüncesinin yayılmasına neden olur. Hikâyenin sonunda çocukları kaçıranın bir hortlak olmadığı çocukların damarlarını dişleyip kanlarını yalayan bir adam olduğu anlaşılır. Hikâye okuyucuda hortlak algısı yaratıp bir vampirin varlığına bağlanır. Dolayısıyla hikâye korkuyla birlikte kaygıyı da tetikleyecek, çocukta gerçekte böyle bir varlıkla karşılaşabileceği fikrinin oluşmasına neden olacak bir şekilde sonlanır. N. Demiray'ın "Karanlıkta Bir Adam" (S.9, s.7-9) hikâyesinde operetten çıkan iki arkadaş şiddetli yağmurda arabalarında giderken kara paltolu bir gölge görürler. Bu gölge onları Karacaahmet Mezarlığı'na götürür. Orada demir parmaklıklı mezarın yanını göstererek orayı istediğini söyler ve gözden kaybolur. Ertesi gün Ziya, büyük amcasının o akşam öldüğü haberini alır ve amcasının hep babasının yanına gömülmek istediğini hatırlar. Hikâye, gece onları mezarlığa götüren adamın amcasının ruhu olduğu düşüncesiyle son bulur. Hikâyede kara paltolu gizemli bir adam, gece karanlığı, şiddetli yağmur ve mezarlıkla da korku unsuru pekiştirilir. Cemil Cahit Cem'in iki hikâyesi de aynı doğrultudadır: "Mavi Oda" (S.11, s.7-9) hikâyesinde genç Necip Bey'in hayaletler yüzünden öldüğü anlatılır ve hayaletin neden olduğu korkuya, hortlak ve odadaki mumların kendiliğinden sönmesi eşlik ederken hikâye hayaletlerin yüzünden ölünebileceği kaygısına zemin hazırlayarak son bulur. "Kızıl El" (S.13, s.7-9) hikâyesi ise, bir çocuğun, yıllar önce yurtdışına giden ve bir daha haber alınamayan amcasını bulma hikâyesidir. Hikâyedeki doktor amca uzun yıllar yurtdışında doktorluk yapar. Hintli bir yerlinin kangren olan elini kesmek zorunda kalır. Yerlilerde yeniden dirilme inancı olduğu için yerli, doktordan elini saklamasını ister fakat doktor savaş sırasında bu eli kaybeder. O günden sonra bu yerli sürekli doktorun rüyalarına girerek elini ister. Amcasını bulan çocuk, onun evinde kalırken yerlinin ruhu çocuğu rahatsız eder, korkutur hatta çocuğa zarar verir. Bu nedenle çocuk amcasıyla nadiren görüşmek zorunda kalır. Hikâyede uykuda bir ruhun varlığı ve onun uyanırken de doktoru ve çocuğu rahatsız edip çocuğa zarar vermesi, korkuyu pekiştirdiği gibi okuyucuya gerçek hayatta böyle bir durumla karşılaşma ihtimalinin olabileceği mesajını verir. K. Tuğcu'nun "Sarı Benizli Adam" (S.12, s.7-9) hikâyesinde akıl ve ruh hastalığı olduğu düşüncesiyle kliniğe yatırılan Kenan'ın bekarken evine, bir gece şapkasıyla yüzünü örtmüş, paltosunun yakalarını kaldırmış gizemli bir adam gelir. Adam yüzünü açınca Kenan kendisiyle karşılaşır ve bayılır. Evlendikten sonra bu hayalet tekrar ortaya çıkar ve karısına musallat olur. Kenan bunu doktoruna anlatır fakat onu inandıramaz. Hikâyenin sonunda Kenan klinikte üzüntüden ölür. Doktor bu haberi eşine ve annesine haber vermeye gittiğinde Kenan'ın eşi ve annesi onu iyileştirdiği için doktora teşekkür eder hatta Kenan da yanlarına gelip doktora teşekkür eder. Doktor bir gece önce ellerinde ölen Kenan'ın nasıl karşısında durduğunu hiçbir zaman çözemez. Hikâye, ruh ve sinir hastalığı teşhisi ile başlamasına rağmen bir hayaletin varlığının kabulüyle son buluyor gibidir.

Hikâyedeki hayalet, gizemli adam, Kenan'ın ölmesine rağmen var olması korkuyu besleyen unsurlardır. “13üncü” (S.14, s.7-9) başlıklı hikâyede de korku unsuru bir hayalettir. İngiltere’de bulunduğu sıralarda Şefik Necdet’in, arkadaşı Carles’in evinde karanlıkta oynanan saklambaç gibi bir oyunu oynarken o evde önceden yaşayan ve merdivenlerden düşüp boynu kırılarak ölen kızın hayaletiyle karşılaşması anlatılır. Hayalet, Şefik Necdet ve Carles tarafından görülür. Şefik Necdet’e ismini söyleyip kaybolur. Hikâye o hayaletin kim olduğunun açıklanmasıyla son bulur. Hikâye geleneksel Türk kültüründe ölümlerin öldükleri evde gezindikleri inancını destekler niteliktedir. M. O. rumuzuyla yazılan “Yüzü Örtülü Kadın” (S.15, s.8-9) hikâyesinde yeni haberler bulmak için üç aylığına Bayburt’a giden Ahmet Bahadır, kaldığı otelin penceresinden karşıdaki evde belli zamanlarda elinde mumla gezen yüzü örtülü bir kadın görür. Otel sahibine bu kadını sorar. Otel sahibi bu kadının herkese görünmediğini, görenlerin başına da felaketler geldiğini söylemesine rağmen Ahmet Bahadır, kadını gördüğü bir anda eve koşar. Onu bulduklarında baygın ve saçı başı dağınıktır. O günden sonra yarı deli bir vaziyette, hiçbir kadının yüzüne bakmadan gezer ve kimsenin kendisine dokunmasına izin vermez. İntihar eden bir kadının hayaleti, bu hayaletin somut olarak bir insana verdiği zarar korkuyu tetikler ve okuyucudaki şüpheyi besler. N. Demiray’ın “Kesik Elin Öcü” (S.32, s.3-5) hikâyesinde anlatıcının evinin yanındaki yalıya bir Tunuslu taşınır. Adam, Tunusluyla ahbab olur. Bir akşam Tunuslunun evine gittiğinde duvarda asılı bir bez dikkatini çeker. O bezin ne olduğunu sorunca Tunuslu bezi açar ve altından artık iskeletleşmiş, zincirle bağlı kesik bir el çıkar. Zamanında, severek evlendiği Hintli bir kadının öz babası tarafından öldürüldüğünü, kendisinin de karısının katilini öldürdüğünü ve o katilin elini senelerdir sakladığını söyler. Bu elin intikamını alacağını bildiği için de zincire bağladığını ifade eder ama anlatıcı, bu intikam meselesine inanmaz. Bir gece Tunuslunun öldüğü haberi gelir. Eve koşar ve bakar ki Tunuslu boğularak öldürülmüştür. İskeletin baş parmağı ölünün yanındadır ve iskelet el yerinde yoktur. Anlatıcı korkar. Birkaç gün sonra mezarına gidince dört parmaklı iskelet elin mezarda yarıya kadar gömülü olduğunu görür. Korkup kaçar. Hikâyede kesik el iskeleti, Tunuslunun esrarengiz ölümü, kesik elin yerinde olmaması, mezarda ortaya çıkması korku unsurlarını tetikler. Mümtaz Zeki Taşkın’ın “Hayal Gören Kısrağ” (S.44, s.6-7) hikâyesinde korku yine bir hayaletle sağlanır. Hikâyede birçok kişinin gördüğü hayaletin varlığından bahsedilir. Bu hayalet köyün alt başında bulunan ayazmada üzerinde bol bir cübbe olan, ayakta durarak kollarını yukarı kaldıran ve kollarının yenleri rüzgarla savrulan bir adam hayaletidir. Sinir hastalıkları uzmanı olan anlatıcı, bu hayaletin varlığını ispatlamak için yanına bir kısrağ ve birkaç adam alıp ayazmaya gider. Oraya varduktan bir süre sonra hepsi aynı hayaleti gördüğü gibi kısrağ da huysuzlanmaya, kişnemeye ve ayaklarını sert sert yere vurmaya başlar. Doktor,

kendilerinin yaşadıklarının kuruntu kaynaklı bir hayal olduğunu ama kısrağın hayal göremeyeceğini söyler. Hikâye, kısrağın hayaleti görmüş olabileceği mesajını vererek biter. Dolayısıyla hikâyede bir taraftan doktorun, gördüklerinin kuruntu olduğunu söylemesi diğer taraftan kısrağın hayaleti görmüş olabileceğini ima etmesi okuyucu açısından tehlikelidir. Çünkü bu tespit ya da imanın bir doktor tarafından yapılması okuyucuyu daha büyük bir korku ve endişeye sevk etme sebebidir.

Diğer hikâyelerde olduğu gibi bu 11 hikâyede de bir hortlak, cin, hayalet korkusu vardır. Fakat bu hikâyelerin hiçbirisinde bu korku yatıştırılmadığı gibi bu korkunun, zihnin bir köşesinde var olmasına da izin verilir. Bununla birlikte hikâyelerin hepsinde hayalet, hortlak, cin korkusunun gece karanlığı, şiddetli yağmur, uğuldayan rüzgâr ve esrarengiz tiplerle desteklendiği görülür ki olaylar ya da hayaletin, hortlağın varlığı bir gerçekçilik taşıyabilsin. *“Hayaletler, canavarlar, yürüyen ölüler gibi korku unsurlarını, kısacası gerçekte belki de varlığı net olmayan olguları zihnimiz bize varmış gibi gösterir. Zihnimizin bunu yapacağı, bizim en çok etkileneceğimiz zaman dilimi geçedir. Karanlığın kendisi başlı başına bir korku unsuruymken gizlediğini düşündüğümüz olgular da onu destekleyen öğelerdir”* (Çalık, 2022, s.30). Böylece çocuğun korku duygusu pekiştirilir. Çocukluk döneminde gelişimsel olarak çocukların yaşadığı korkular göz önüne alındığında bu hikâyelerde verilen mesajın vahameti daha da netleşir: *“Çocukluk döneminde korkular, çocuğun içinde bulunduğu döneme göre değişiklik gösterebilmektedir. Örneğin, ilk çocukluk döneminde oluşan korkular kaybolma korkusu, yıldırım korkusu, karanlık korkusu iken ikinci çocukluk döneminde bu korkuların bazıları kaybolduğu gibi aralarına yenileri de dâhil olabilir. Bu korkular genelde çocukların televizyonda izlediklerinde veya okudukları kitaplarda geçen hayalet, mumya, cadı, cin ya da yırtıcı hayvanlar gibi varlıklar olabilmektedir. Çocuk dış dünyaya ne kadar açılırsa korktuğu unsurlar o düzeyde artış gösterebilmektedir. Bu somut korkuların yanında çocuklar kitaplardan empati duygusu sayesinde hissettiği korkuları da öğrenebilmektedir* (Çalık, 2022, s.27). Bu nedenle çocuk hikâyelerinde korku sembolü olan bu varlıkların gerçek hayatta bir korku kaynağı olamayacağını gösterilmesi büyük önem taşımaktadır.

Hikâyelerde göze çarpan bir diğer unsur ise kahramanlarının hepsinin yetişkin olmasıdır. Sadece Cemil C. Cem’in “Kızıl El” (S.13, s.7-9) hikâyesinde doğrudan bir çocuk, hayalet ve hortlağın sözde gerçekliğine maruz kalır ki hikâye söz konusu hayaletin gerçek olmadığı mesajını taşımadığı için durumun yanlışlığı açıktır. Onun dışındaki bütün hikâyelerde hem anlatıcı hem kahramanlar yetişkindir. Dolayısıyla hikâyelerin hem nitelik hem de çocuk açısından sakıncalı

olduğunu söylemek mümkündür. Bu kapsamda Hakan İskender'in tespiti önemlidir:

“Nitelikli korku öyküleri, çocukların çeşitli tehlike ve korkuları gerçekten yaşamak zorunda kalmadan ve okuma zevki duyarak tecrübe etmelerini sağlamaktadır. Bu öyküler, çocuklara, korkularının ve hayatla ilgili sorunlarının üstesinden nasıl gelebileceklerine dair fikir çeşitliliği ve tecrübe kazandırır. Bu tür kitaplar, çocukların terk edilme, anne- baba / koruyucu kaybı, doğaüstü varlıkların tehdidi gibi temel korkularını tanımalarını ve bunlar üzerinde kontrol sağlamaya yönelik çabalarını olgunlaştırır. Bu durum, bir bakıma karanlıktan korkan bir çocuğa karanlıktan korkacak bir şey olmadığını söylemek (öğretmeye çalışmak) yerine o çocuğun elinden tutup ona karanlıkta hiçbir şeyin saklanmadığını ve karanlığın ona zarar vermeyeceğini kendi gözleriyle görmesini sağlamaya benzemektedir” (İskender, 2016, s.304).

Ateş gazetesinde yer alan cin, peri hortlak ve hayalet hikâyelerini okuyan çocuklar, hikâyelerin küçük bir kısmında zihinlerinde geliştirdikleri bu varlıklara yönelik korkularıyla yüzleşip gerçeklikte bu korkuları tetikleyecek bir durum olmadığını tecrübe eder fakat hikâyelerin büyük bir kısmında çocukların zihinlerindeki korku, kahramanlarla kuracakları empati doğrultusunda hem tetiklenir hem de o korkuları gerçek hayatta yaşayabilecekleri düşüncesinin yerleşmesinden ötürü kaygı düzeyleri ciddi oranda artar. Kaygı *“yaşanmamış zamana dönük, insan zihninde oluşan bir olgu”* olduğu için söz konusu hikâyeler, çocuğun cin, peri, hayalet ve hortlak gibi unsurlara gerçeğin dışında anlamlar yüklemesine neden olacaktır (Çalık, 2022, s.25).

İncelenen 17 hikâyeden anlaşılıyor ki *Ateş* gazetesinde yayımlanan çocuk hikâyeleri herhangi bir çocuk-yetişkin ayırımına gidilmeden, çocuğun farklı bir yaklaşım tarzına ihtiyaç duyduğu düşünülmeden daha çok yetişkinlere göre yazılmış hikâyelerdir. Bu durum, çocuğa yönelik hiçbir psikolojik ve pedagojik amaç gütmeyen, geleneksel Türk kültüründe geçmişten beslenerek gelen kolektif cin, peri, hayalet ve hortlak korkusunun sadece çocuklara hikâyeler aracılığıyla aktarma çabasının bir sonucu olarak düşünülebilir.

Bilinmezlik, Ölüm, Ceset, İskelet Odaklı Korku Unsuru

Çocukların gelişim sürecinde yaşadıkları korkulardan biri de ölüm korkusudur. Bunun nedenini de ölümü tam anlamlandıramamalarına bağlamak mümkündür. Aslında ölüm kavramı çocuklar da dahil olmak üzere tüm insanlar için bir kavram olarak tek başına korkutucu değildir. *“Ceset, hayalet, hortlak gibi ölüm sonucu oluşan kavramlar insanda korku uyandıran unsurlardır”* (Çalık, 2022, s.27). Bu durum, ölümün büründüğü biçimle bağlantılıdır. *“Ölümün büründüğü biçimler*

de aynı zamanda oldukça korkutucudur. Örneğin ceset korku, tiksinti verir. Bunun dışında geçmişten günümüze gelen diğer bir inanca göre de ölülerin geri dönebilecekleri korkusu vardır. Ölülerin geri döneceğinden korkulmasının esas sebebi, onların intikam almak için geri döneceklerine dair inanıştır” (Arkan, 2007, s.8). Ölümünden korkulmasının bir diğer sebebi de bilinmezliktir. Bilinmezliğe sebep olan kavram ise zamandır. Ölümü daha önce yaşamamış bir insanın bilmediği bir şeyden korkması çok da mümkün görünmemektedir. Dolayısıyla korkulan ölüm değil, bilinmezlik ve zamandır denilebilir. Göncü (2021, s.43-44) bu durumu şöyle açıklar: “Korkunun varlığı düşünmeye bağlı olduğundan düşünme eylemi başladığı andan itibaren korkular baş gösterir. Fiziksel acı anlaktır, o anda olup biter ve gerçekleştiği anda korku yoktur. Ne zamanki zihin bu acıyı ilerde de yaşayabileceğini düşünmeye başlar işte burada korku devreye girer. Bu nedenle korku şimdi de yoktur ancak gelecekle ilgilidir. Gelecek ifadesiyle kastedilmek istenen yine zaman ve bilinmezliktir.

Ateş çocuk gazetesinde 30 hikâyede ölüm korkusu ceset, iskelet, kemik parçaları, vahşi ve esrarengiz ölümler vs. üzerinden oluşturulur. Bu hikâyelerin 21’i ölüm tehlikesinin her zaman var olacağı gezi ve av hikâyeleridir. 13’ü ormanda 8’i denizde geçer. Diğer 9 hikâyede ise çeşitli mekânlarda yaşanan ölüm ve bilinmezlik korkusu söz konusudur.

İncelenen hikâyelerin 11 tanesi “Gezgin” müstearıyla yazılmıştır. Bu müstearla yazılan hikâyelerin 8 tanesinde mekân ıssız ormanlar 3 tanesinde ise denizlerdir. İncelemede bir bütünlük sağlanması adına hikâyeler ormanda yaşanan ölüm korkusu, denizde yaşanan ölüm korkusu ve muhtelif mekânlarda yaşanan ölüm korkusu çerçevesinde incelenmiştir.

Gezgin müstearıyla yazılan ve ormanda geçen hikâyelerin ilki “İskeletler Kampında” (S.13, s.16-17) hikâyesidir. Hikâyede Arjantin ormanlarında bir Yüzbaşı ve Hintli bir kılavuzla kauçuk aramaya çıkan Gezgin, ormanda ilerlerken bir köşede dört insanın ve birkaç hayvanın iskeletini görür. İskeletlerde herhangi bir saldırı belirtisi olmadan durdukları yerde öldükleri izlenimi vardır. Dinlenmek için bir ağacın tepesine çıkan Gezgin ve arkadaşları birden karınca istilasına uğrarlar, karıncalar üçünün de yer ve geriye iskeletleri kalır. Hikâyede karşılaşılan cesetler, üç insanın karıncalar tarafından canlı canlı kemirilerek öldürülmesi ve geriye iskeletlerinin kalması korkuyu tetikleyici unsurlardır. Hikâyenin bu şekilde sonlanması hikâye boyunca okuyucuda oluşan korku ve gerilim duygusunun yerini gerçek hayatta karşılaşma kaygısına bırakma ihtimali çok yüksektir. “Timsahlar Arasında” (S.15, s.16-17) hikâyesinde Gezgin ve beraberindeki altı kişi vali tarafından görevlendirilerek yerli kabile başkanlarıyla anlaşmak için Trablus’a gönderilir. Konaklamak için Nil Nehri’nin yakınlarında

mola verirler. Gece timsahların saldırısına uğrarlar. Bundan kurtulmak için silah ve el bombalarıyla büyük bir mücadele vererek tehlikeyi uzaklaştırırlar. Hikâyede timsahların saldırısı sonucunda neler olabileceğini bilememenin verdiği korku ile ölüm korkusu bir aradadır fakat hikâyenin sonunda kahramanların kurtulmasıyla söz konusu korku yerini rahatlama, gurur ve mutluluğa bırakır. Bu bakımdan hikâye çocuğa okuduğu metnin heyecan ve gerilim yaratma amacı taşıyan bir kurgu olduğunu idrak etmesini sağlar. “Korku Diyarı” (S.16, s.16-17)’nda da aynı durum söz konusudur. Gezgin, bir kabile başkanıyla ıssız bir ormanda koca hortumları olan dev bir hayvanla karşılaşır. Gezgin ve başkan hayvanla savaşır hayvanı öldürürler. Okuyucunun yaşadığı korku ve gerilim böylece sona erer. “Bir Arslan Avı” (S.24, s.11) hikâyesinde Gezgin’in Darüsselam’daki bir ormanda uğradığı aslan saldırısı ve bundan nasıl kurtulduğu anlatılır. “Vahşi Cüceler” (S.25, s.10)’de Gezgin ve arkadaşları Afrika yerlileri arasında bulunan vahşi cücelerin saldırısına uğrar ve kurtulurlar. “Ölüm Gezisi” (S.27, s.10-11)’nde Gezgin, birkaç İngiliz gezginiyle Sudan Sultanı Mehmet Bello’ya haber götürmek için yola çıkar. Gezinin üçüncü gecesi kervan, bir orman kenarında mola verir. Sabah uyandıklarında kervandaki yerlilerin olmadığını sadece dört kişi kaldıklarını görürler. Biraz sonra yerliler tarafından onlar da alıkonur. Aç bırakılır ve öldürülmek üzere kafaları toprağa gömülür. İngiliz askerlerinin müdahalesi sayesinde kurtulurlar. “Yağmurdan Doluya” (S.30, s.5) Gezgin’in Nepal Mihracesiyle çıktığı bir kaplan avı hikâyesidir. Hikâyede ormanda kaplanla karşılaşacakları zaman ne yaşanacağına dair bir bilinmezlik ve ölüm korkusu vardır. Gezgin kaplanla burun buruna geldiği an, bu ölüm korkusunu yaşar. Fakat kaplanı etkisiz hale getirmeyi başarırlar. “Gorillerin Elinde” (S.41, s.5) hikâyesinde Gezgin Sudan’dan güneye doğru inerken Aboyama köyünde karşılaştığı iki İngiliz subayı ile konuşur. Subaylar, iki ay önce uşağıyla yola çıkarak Afrika’ya goriller hakkında araştırma yapmaya gelen Amerikalı Profesör Yonatan’ı arıyorlardır. Subaylara Gezgin ve arkadaşları eşlik eder. İki günlük yolculuktan sonra Nil’e yakın yerde ormanlık bir alanda bir kulübeye rastlarlar. İçeride iki goril iskeleti ve bir defter bulurlar. Profesörün tuttuğu bu defterde, kendisinin iki gorili, diğer gorillerin de uşağı Ali’yi öldürdüğü, kendisini de öldürecekleri yazılıdır. O sırada subaylardan biri karanlık bir köşede profesörün ölüsünü bulur. Korku unsuru iskeletler, Ali’nin ve profesörün goriller tarafından vahşice öldürülmesi ve profesörün ölüsünün bulunması üzerinden sağlanır ve hikâye böyle bir sonla bittiği için çocukta ölüm korkusunu ve kaygıyı tetikler. Tosun Demirci tarafından yazılan hikâyelerden “Karanlık Ormanlarda” (S.20, s.10-11)’da Tosun, Profesör Freeman’ı bulmak için yerlilerle ormana gider. Yerlilerin çoğu, ormanın ıssızlığından korkar ve Alfonso ile Tosun’u yalnız bırakırlar. Tosun, Alfonso ile profesörü ararken Panço’nun ölüsünü bulurlar. Dönerlerken kocaman bir canavar olduğunu düşündükleri bir yaratığın saldırısına

uğrarlar. Alfonso onun Cehennem Örümceği olduğunu söyler. Örümceği uzun mücadele sonunda silahlarıyla öldürürler. “Görünmeyen Ölüm” (S.47, s.4) ise Con ve Tin’in gemilerinin batırılarak vahşiler tarafından yakalanma hikayesidir. Con, Tin ve kaptanları Moab, saldırıya uğrar ve vahşiler tarafından rehin alınırlar. Başkanlarının yanına götürüldükleri vakit Tin, kafeslerdeki tarla farelerinin kimisinin öldüğü kimisinin kaçmaya çalıştığını görür. Ormandan zehirli gaz yayıldığını anlar. Moab’a bu durumu kabile reisine anlatmasını ister. Kabilenin hayatını kurtardıkları için başkan da onları affeder. Hikâyedeki rehin alınma, başlarına ne geleceğini bilememe ve öldürülme korkusu, yerini bir kurtuluşa ve mutlu sona bırakır. Mahmut Abaş’ın yazdığı “Ölüm Ağacı” (S.21, s.12-13) hikâyesinde Madagaskar adasına gelen anlatıcı, burada bir süre konaklanılacağını öğrenince Mananyari’deki arkadaşı Pierre Duvanel’i ziyarete gider. Duvanel, kardeşiyle birlikte ormana kampa giderler. Kampın ikinci günü Duvanel’in kız kardeşi kaybolur. Onu aramaya çıktıklarında yerlilerin onu bir ağaca bağladıklarını görürler. Duvanel bu ağacın ölüm ağacı olduğunu, ağacın canlı her şeyi yediğini, yerliler için kutsal sayıldığını ve her sene bu ağaca bir kurban adadıklarını anlatır. Ağacın dalları her hareket ettiğinde ağaçtan kemikler ve iskeletler dökülür. Duvanel’in kız kardeşini kurtaramazlarsa onun sonu da ölüm olacaktır. Anlatıcı ve arkadaşı silahlarıyla yerlileri bir anlığına korkutur ve kız kardeşini kurtarırlar. Sonra aralarında başlayan mücadele sonucu yerliler dağılır ve kurtulurlar. Yazarı belirtilmemiş olan “Yılan” (S.51, s.4) hikâyesinde Afrika’ya bir demiryolu inşaatında çalışmak için giden bir mühendisin, ormanda bir yılan tarafından sınıksız sarılarak öldürülmesi anlatılır. J. Buğra Kın’ın yazdığı “Daha İşimi Bitirmedim” (S.51, s.13) hikâyesinde Çin-Japon Savaşı sırasında Çin askerlerinin birbirine üstünlük sağlamak amacıyla yaptığı eziyetlerden rahatsız olan bir Çin askerinin aldığı intikam anlatılır. Çin askeri kendisine eziyet eden diğer Çin askerini öldürür, gözlerini oyar, burnunu, kulaklarını, dudaklarını keser ve adamı paramparça eder.

Issız ormanlarda geçen bu 13 hikâyenin 9 tanesinde çocuklarda yaratılan korku ve gerilim duygusu yerini mutlu ya da olumlu bir sona bırakırken 4 hikâyede sonuç, çocuklarda ölüm korkusunu tetikleyecek ve beraberinde kaygıya neden olacak bir şekilde gerçekleşir. Bu hikâyelerin hepsinde ormanın büyüklüğü ve ıssızlığının sebep olduğu bilinmezlik korkusunu besleyen unsurlar, cesetler, iskeletler, kemikler ve canavarlardır. Bu korku ölüm korkusunu da beraberinde getirir ki ormanda karşılaşılan ürpertici her nesne ve durum çocukta her an başına bir şey gelme ihtimaline yönelik ölüm korkusunu tetikler. Bu hikâyelerde büyük ve ıssız ormanların tercih edilmesi ise tesadüfi değildir. *“Türk kültüründe orman iyi şeyleri çağırıştırmas (...)* çokluğun, kargaşanın, kötülüğün sembolü olmuştur ve kötü ruhların yaşadığı, tekin olmayan yerlerdir (...) Orman, kaos alemini

sembolize etmektedir. O, yeraltı dünyası ile yaşadığımız dünya arasında bir sınır gibidir. Tılsımlı objeleri ve olağanüstü yaratıkları ile korkunç ormanlar, yeraltı dünyasının girişini sembolize etmektedir” (Ergun, 2010, s.114-115). Kahramanların karşılaştığı ölüm ağaçlarının, insanları ve diğer canlıları öldüren dev hayvanların, kemiklerin ve iskeletlerin Türk kültüründeki orman algısına da işaret ettiğini söylemek mümkündür.

Denizde geçen ve Gezgin müstearıyla yazılan üç hikâyeden ilki olan “Esir Saticıları” (S.22, s.10-11) hikâyesinde Aden’deki arkadaşıni ziyarete giden Gezgin’in gemide esir alınması ve Hicaz taraflarında Araplara satılma ve kurtulma hikâyesi anlatılır. Buradaki korku Gezgin’in esir edildiği yolculuk boyunca yaşadığı bilinmezlik korkusudur. “Tehlikeli Bir Gezinti” (S.29, s.9)’de Gezgin’in bir okyanusta geçen macerasında denizde karşısına ne çıkacağını bilmemesinden ve canavara karşı verdiği mücadeleden ötürü yaşadığı korku, bilinmezlik ve ölüm korkusudur. Hikâyenin sonunda canavar etkisiz hale getirilir. “Kaplumbağa” (S.31, s.5) hikâyesinde Gezgin, Güney Afrika yerlilerinin başkanlarının oğluna düzenledikleri evlilik şölenine katılır. Jarta’nın evleneceği kızı seçeceği bu şölene kaplumbağa avlayıp getirmesi istenir. Çünkü bu, yörenin âdetidir. Birlikte çıktıkları kaplumbağa avında Jarta denize atlar, bir süre sonra denizden bir ahtapot kolu su yüzüne vurur, kanlar görünmeye başlar ama Jarta hâlâ ortada yoktur. Bir müddet sonra bir elinde kaplumbağa bir elinde ahtapot bacağıyla su yüzüne çıkar. Buradaki korku unsuru Jarta’ya ne olduğuna dair bilinmezlik korkusuyla birlikte ölüm korkusudur. M. Enön’ün yazdığı “Posbıyık Korsan” (S.19, s.12) gazetede komik bir hikâye olarak yer alır. Bir korsanın macerasının anlatıldığı hikâye komik olmakla birlikte korsanın saldırıya uğraması sonucu bir bacağının kopması, canı sıkıldıkça adam öldürmesi, rehinelerini kılıç sallayarak korkutması gibi birtakım korku unsurları da barındırır. Tosun Demirci’nin yazdığı “Korkunç Dakikalar” (S.30, s.5)’da denizde, büyük bir canavarla mücadele ederken yaşanan ölüm korkusu anlatılır. Mahmut Abaç’ın yazdığı “Su Dibinde Ölümlü Dakikalar” (S.41, s.8-9) hikâyesinde büyük bir kurtarma ve dalgıç kumpanyasında işe başlayan bir gencin batık bir gemideki altınları çıkarma görevi sırasında denizdeki ahtapotla mücadelesi ve nasıl kurtulduğu anlatılır. Tosun Demirel’in yazdığı “Şeytan Adasından Kaçan Katil” (S.46, s.4) hikâyesinde ise Fransa’da üç kişiyi öldürme suçundan yakalanan zengin bir çiftçinin, para karşılığında mahkûm adasından kaçırılması konu edilir. Katille sandalci adadan uzaklaştığı vakit bir köpek balığı saldırısına uğrarlar. Katil, eli kelepçeli olduğu halde canını kurtarmak için denize atlar. Sandalci köpek balığı ile boğuşarak onu öldürür. Korku unsuru ölüm korkusudur. Üç kişiyi öldüren katilin ölüm korkusuyla köpek balığından kurtulmak için denizde boğularak ölmesi trajiktir. Yazarı belirtilmeyen “Denizin

Dibinde” (S.26, s.10) hikâyesinde denizde karşılaşılan bir canavara karşı verilen mücadele ve nasıl kurtuldukları anlatılır.

İncelenen 8 hikâyenin 6 tanesinde deniz ve okyanus gibi derin sularda, büyük canavarlarla yapılan mücadelenin yarattığı korku ve gerilim, kahramanların kurtulmasıyla mutlu bir sona erer ve korku, kurguda kalır. Geriye kalan iki hikâyeden “Posbryık Korsan” isimli komik hikâyede ise korsanın bacağına kopması, canı sıkıldıkça adam öldürmesi ve hazine bulmak için gittiği adada fare saldırısına uğramasının çocukta korkunun yanında kaygıyı tetiklemesi muhtemeldir. “Şeytan Adasından Kaçan Katil” hikâyesinde ise sandalcının, köpek balığı saldırısından kurtulması gerilim ve korkuyu sonlandırırken katilin, elleri kelepçeli bir şekilde denizde boğularak ölmesi korku ve trajediyi destekler. Nitekim hikâyede verilmek istenen “paranın gücüyle haksız bir özgürlüğe kavuşmaya çalışan katilin cezasını bulması” mesajıyla çocuklara kazandırılmak istenen “hak ve adalet” değerlerinin korku odaklı kazandırılmaya çalışılması bir sorundur. Zihinleri yetişkinlerden çok farklı çalışan çocuklar, kazanamadıkları her bir değeri ölümlerle bağdaştırma potansiyeline sahip olabilir.

Bu hikâyelerde deniz ve okyanus gibi derin suların tercih edilmesi ıssız ormanlarda olduğu gibi öncelikle bilinmezlik korkusunu tetikler. Sonu görünmeyen bir suda kahraman da hikâyeyi okuyan çocuk da neyle karşılaşılacağını bilmemenin neden olduğu bir merak ve korkuya kapılır. Bu korku, derin sularda karşılaşılan büyük canavarlarla ölüm korkusuna dönüşür ve hayatta kalma mücadelesi başlar. Bachelard (2006, s.86)’ın dediği gibi yaşamın tözü olan su aynı zamanda ölümün de tözü olarak karşımıza çıkar. Hikâyelerin çoğu kahramanların kurtuluşu ile sonlandığı için buradaki ölüm korkusunun tetikleyici değil besleyici olduğu söylenebilir. Çünkü derin bir suda büyük bir canavarla mücadele edip kıyıya canlı olarak çıkan kahraman okuyucunun gözünde mucizevi bir varlığa dönüşebilir. Bununla birlikte ölüm korkusu kimi zamanlarda bedeni ve varlığı korumak için hissedilmesi gereken bir duygudur. Bu hikâyelerde anlatılan canavarlarla mücadele ânı, tam da korkunun insan yararına kullanılarak hayatta kalabilmenin sağlandığı andır. Hayatta kalmak için ölüm korkusu taşımayan kahraman, canavarlarla mücadeleye de girmeyecektir. Dolayısıyla söz konusu hikâyelerdeki ölüm korkusu her ne kadar birçok unsurla pekiştirilse de kahramanın hayatta kalma mücadelesi okuyucudaki ölüm korkusunu yaşam sevincine dönüştürecek bir nitelik kazanır.

Çeşitli mekânlarda geçen ve ölüm korkusunu içeren hikâyelerden Cemil C. Cem’in “Kilitli Kitap” (S.3, s.7-9) hikâyesinde genç bir çocuğun amcasının evinde kilitli bir kitap bulup onu açmak için anahtarını ararken bodrumda bulunan bir sandıkta diğer amcasının henüz etleri bile çürümemiş cesediyle karşılaşması

anlatılır. Hikâyede kilitli bir kitap, saklanan anahtar gibi unsurlarla gizem yaratılırken genç yaştaki bir çocuğun sandıktan çıkan bir cesetle karşılaşmasıyla da hem ölüm korkusu hem de zihinde oluşan birçok cevapsız sorudan kaynaklı bilinmezlik korkusu oluşturulur. Çocuğun kilitli kitabı açıp orada bir amcasının diğer amcasını öldürdüğünü ve bodrumdaki sandığa koyduğunu öğrenmesi ise dehşete kapılmasına neden olur. Hikâyenin sonunda ise çocuğun ve okuyucunun korkusunu ortadan kaldıracak herhangi bir duruma yer verilmez. Aynı yazarın “Ağlayan Ölü” (S.5, s.6-9) hikâyesinde kış vakti yol kenarındaki bir handa yamak olarak çalışan Satılmış’ın hem kurtlar tarafından parçalanması hem de kurt zannettiği için ona defalarca ateş eden hancı tarafından delik deşik edilmesi anlatılır. Hikâye; vahşice bir ölüm, içler acısı bir ceset ve hancının delirmesiyle son bulur. Yazarı belirtilmeyen “Ölüm Telefonu” (S.7, s.6-9)’nda bir otel müdürünün akrabası Alpoğlu’nu servetine konmak için öldürmesi ve suçu masum bir insana atarak olaydan sıyrılmaya çalışması anlatılır. Hikâyede silahlar ve cesedin detaylı anlatımı korkuyu tetikleyen unsurlardır. M. Rona’nın yazdığı “Unutulmuş Baston” (S.16, s.6-7) bir cinayet hikâyesidir. Trablus’a altın bulmak için gelen Afrikalılar, altın bulamadıkları gibi ellerindeki parayı da tüketince aç kalırlar. Bir zaman sonra Trablus’ta faili meçhul cinayetler başlar. Zengin tüccarlar iş yerlerinde öldürülüp kasaları boşaltılır. Her cinayetin olduğu ofise komiser inceleme yaparken bir Zenci gelir ve daha bir gün önce görüştüğünü, bastonunu orada unuttuğunu söyleyerek bastonu alıp çıkar. Bu durumdan şüphelenen komiser, zenciye sorguya çeker ve tutuklar. Fakat bu defa zenci bastonu komiserin odasında bırakır. Komiser çalışırken bir engerek yılanının ona doğru geldiğini fark eder ve ateş ederek yılanı öldürür. Sonradan anlaşılır ki zenci, yılanları hipnotize etmeyi babasından öğrenmiştir. Zenci yılanı bastonunun içine gizleyip bastonun kapağını hafif aralık bırakınca yılan bastonun içinden çıkıp insanları zehirleyerek öldürür ve tekrar bastonun içine girer. Komiser bu olaydan şans eseri kurtulur. M. Olgaçay tarafından yazılan üç hikâyeden ilki olan “Pipolu Adam” (S.18, s.6-7) hikâyesinde boş bir köşkün bekçiliğini yapan bir adamın önceki bekçi Recep’i nasıl öldürdüğünü itiraf ederken anlatıcıyı da öldürmeye teşebbüsü anlatılır. Hikâyede korku, bir cinayet hikâyesiyle birlikte gece karanlığı, şiddetli yağmur, rüzgâr uğultusu, yaşlı ve bakımsız bir ihtiyar ve gölgeler üzerinden sağlanır. Hikâye ise ihtiyarın şaka yaptığını söylemesiyle son bulur. “Maça Beyi” (S.19, s.6-7) bir cinayet hikâyesidir. Bir adamın trende iskambil kâğıdı oynadığı adamı nasıl öldürdüğü ve trenden attığı, olayın nasıl ortaya çıktığı anlatılır. “Vagon Hırsızları” (S.21, s.6-7)’nda ise kahramanların başlarına ne geleceğinin bilinmemesinden ötürü bir bilinmezlik ve ölüm korkusu vardır. M. Enön’ün yazdığı “Göklerin Tanrısı” (S.29, s.8)’nda Fransızların bir savaş macerası sırasında yaşadıkları ölüm korkusu anlatılır. Mahmut Abaç’ın “Kaplanlar İstasyonu” (S.34, s.5) hikâyesinde tren istasyonu görevlisi Fang-li’nin

istasyona saldıran kaplanlarla mücadelesi anlatılır. Hikâyede Fang-li'nin ölüm korkusu ve kaplanın vahşice parçalanışı korku unsurunu tetikleyen unsurlardır.

Bilinmezlik ve ölüm korkusu çerçevesinde incelenen 30 hikâyenin 19'unda hikâyeler bir kurtuluşla son bulur. Diğer 11'inde ise ölüm korkusu pekiştirilir. Bu hikâyelerin okuyucu kitlesi, çocuk grubu olduğu için ölüm ve bilinmezlik korkusunun olay örgüsünde işlenme şekli hassasiyet gerektirir. Hökelekli'nin Pattison'dan naklettiği bir araştırmaya göre ölmekte olan ya da ölüme çok yaklaşmış olan kişinin yaşadığı çok karmaşık duygular içerisinde bilinmezlik korkusu, yalnızlık korkusu, yakınlarını yitirme korkusu, bedeni yitirme korkusu, acı duyma korkusu yer alır (Akt. Yılmaz, 2013, s.175). Hikâyelerin hepsinde kahramanlar dolayısıyla da okuyucular her an ölümlerle burun buruna olduğu için ölüm ve bilinmezlik korkusunun okuyucuya nasıl aktarıldığı önemlidir. “*Ölüm 8-9 yaşlarındaki çocukların, düşüncelerinde hala oldukça somut olabilir ve ölümün bedensel yanı üzerinde odaklanma eğilimi gösterebilirler. Örneğin bu yaş grubu, ölümlerin konuşamayacağını ya da hareket edemeyeceğini, nefes alamayacağını, yemek yiyemeyeceğini ve kalplerinin durmuş olduğunu bilirler. İlgileri ölümün fiziksel nedenleriyle, fiziksel çürüme süreci üzerinde odaklanmıştır*” (Akt. Sezer ve Saya, 2009, s.156). Bu nedenle hikâyelerde kullanılan kemikler, iskeletler ve cesetlerin çocukların ruh dünyasını farklı şekilde etkilemesi mümkündür. Turgay'ın da belirttiği üzere ölümün, yaşamdan farkına ilişkin dört özellikten (geri dönülemezlik, sona erme, evrensellik, nedensellik/ölümü farklı sebeplerle açıklayabilme) ilk üçü 7-10 yaş arasındaki çocuklar tarafından kavranırken, dördüncü özellik ancak ergenler tarafından kavranabilmektedir (Akt. Sezer, Saya, 2009, s.155). Aynı zamanda hikâyelerde korkuyu pekiştiren iskeletlerin, cesetlerin, kemiklerin ve vahşice öldürülmelerin açık bir şekilde tasvir edilmesi çocuk hikâyelerinde olmaması gereken detaylardır. “*Çocuklar için korku öykülerini yetişkinlere yönelik olanlardan ayıran önemli farklardan birisi de kanlı sahneler, cinsellik ve küfür gibi çocuklarda olumsuz etkilere yol açacak sahnelere yer verilmemesidir*” (İskender, 2016, s.302).

Çocuk hikâyelerinde korkuya yönelik gerilim yaratılabilir fakat okuyucu kanlı ve dehşete düşürücü hiçbir unsura maruz kalmamalıdır. Çocukların okuduğu hikâyelerde korku ve gerilimin olmasından heyecan duydukları ve bu korkuyu yaşamak istedikleri de bilinen bir gerçektir. Bu bir anlamda çocuğun kendi ruh dünyasında barındırdığı saldırganlık dürtüsünü kurgusal metinler yoluyla dizginlenme ihtiyacından kaynaklanıyor olabilir. Çocuklar iç dünyalarına göre bu hikâyeler vasıtasıyla saldırganlık, korku, endişe gibi duygularıyla baş etme yollarını da öğrenebilirler. Önemli olan korkuyu, şiddeti ve saldırganlığı tetikleyen detayların olay örgüsünde açık bir şekilde bulunmamasıdır. Bu bağlamda korkunun çocuk üzerindeki olumlu etkilerinin de ortaya çıkması

mümkündür. Ferreros (2012, s.24) bu etkileri şöyle ifade eder: Korku kişide savunma mekanizması oluşturarak kişinin kendisini korumasında önemli bir rol oynar, kişi korku duyduğu ortama uyum sağlayarak hayatta kalmayı başarmak için strateji geliştirmeyi öğrenir, deneyimlenen her korku kişinin tehlikelere hazırlıklı olmasını sağlar, korku kişiye tedbirli olmayı öğretip onun olayları değerlendirme kapasitesini geliştirir. *Ateş* çocuk gazetesinde yer alan korku içerikli hikâyelerin büyük bir bölümü çocuğun duygusal gelişimini destekler nitelikte görünse de korkuyu pekiştiren unsurların açık bir şekilde tasvir edilerek çocukta korku duygusunun yanlış oluşmasına zemin hazırlayabilecek hikâyelerin sayısı da az değildir. Bu kapsamda hikâyelerde kullanılan korku unsurlarının çocukların pedagojik ve psikolojik gelişimleri düşünülmeden dönemin yaşamsal koşulları ve geleneksel kültürün aktarım çabası çerçevesinde oluşturulmuş olabileceği söylenebilir.

SONUÇ

Hayatta korkulacak birçok şeyin olduğu düşüncesi çocukluktan itibaren insan zihnine ekilir. Zamanla insan zihni, bu korkuları o kadar güçlü bir hale getirir ki korku duygusu kendi kendini beslemeye başlar ve dönemsel olarak yükseklik korkusu, yabancı korkusu, yalnızlık korkusu, Allah korkusu, ölüm korkusu gibi birçok şekle bürünür. Korkunun beslenmesi aileyle başlar, çevreyle devam eder. Buna ek olarak ulaşılabilir okuma kaynakları da korkunun bir diğer tetikleyicisi olur. Korkunun insanda doğru ve gerçek bir duygu olarak yerleşmesi çocuklukta nelere maruz kalındığıyla ilgilidir. Nitekim aileler ve çocuğa eğitim veren birçok insan, korkuyu, çocuğu disiplin altına alma aracı olarak kullanabilmektedir. Bununla birlikte çocukların okuması için yazılan hikâye ve romanlar da bu anlamda büyük bir etkiye sahiptir. Bu bağlamda *Ateş* çocuk gazetesinde incelenen 47 hikâyenin 25'inde korku unsurlarının okuyucudaki merak, gerilim ve korku duygusunu kurgu kapsamında canlı tutmak için kullanıldığı, gerçek hayatta öyle korku unsurlarıyla karşılaşılmasının mümkün olmadığı, bir kısmıyla karşılaşılrsa bile nasıl baş edileceğinin ipuçlarının verildiği görülür. Bu çerçevede söz konusu hikâyelerde özellikle ölüm korkusunun tetikleyici değil besleyici olduğu söylenebilir. Çünkü ölüm korkusu kimi zamanlarda bedeni ve varlığı korumak için hissedilmesi gereken bir duygudur. Bu hikâyelerin büyük bir bölümünü kapsayan canavarlarla mücadele ânı, tam da korkunun insan yararına kullanılarak hayatta kalabilmenin sağlandığı andır. Dolayısıyla söz konusu hikâyelerdeki ölüm korkusu her ne kadar birçok unsurla pekiştirilse de kahramanın hayatta kalma mücadelesi okuyucudaki ölüm korkusunu yaşam sevincine dönüştürecek bir nitelik kazanır. Geriye kalan 23 hikâyenin ise korku

unsurunun gerçek hayatta devam edebileceği varsayımını taşıması bakımından bu hikâyelerin çocuklardaki korku duygusunun yanına kaygıyı da eklediğini söylemek mümkündür. Özellikle cin, peri, hayalet ve hortlak gibi korku unsurlarının kullanıldığı hikâyelerde bu durum çok daha açıktır. Genel anlamda gazetede ki hikâyelerin dönem şartları da göz önüne alınarak çocuk psikolojisi ve pedagojisi hesaba katılmadan yazıldığı, özellikle bazı hikâyelerde geleneksel Türk kültüründe geçmişten beslenerek gelen kolektif cin, peri, hayalet ve hortlak korkusunun çocuklara hikâyeler aracılığıyla aktarılma çabasının bir sonucu olduğu söylenebilir. Nitekim neşe, hü zün, öfke, heyecan gibi bireysel her duygunun kolektif bir alt yapısı vardır. Bu hikâyelerde de çocuklara kolektif korkunun aktarıldığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte hikâyelerde korku unsurlarının fazla olması, gazetenin adına bağlı olarak ateşli, kendi ayakları üzerinde durabilen, cesur çocuklar yetiştirme amacıyla ilişkilendirilebilir. Gazeteyle ilgili göze çarpan bir diğer husus da şöyledir: “*Ateş Çocuklar İçin*” adıyla yayınlanan gazetenin ilk sayısındaki başyazıda yayınlanma sebebi, “ateş çocuklar”ın ve “ateş gençler” in *Yavrutürk* dergisi kadar güzel bir gazete, özlü ve ateşli yazılar istemesi olarak ifade edilir. Bu ifadeden hareketle gazetenin, literatürde bulunan çocuk ve genç tanımları kapsamında 7-18 yaş aralığındaki bir kitleye hitap ettiği görülür. Dolayısıyla bu yaş aralığının çok geniş olduğu göze çarpar. Buna bağlı olarak gazetede yer alan hikâyelerdeki korku unsurları, “ateş çocuklar” için tetikleyici bir durum arz eder. “Ateş gençler” içinse özellikle av ve gezi hikâyelerindeki korku unsurlarıyla hikâyelerin dil, üslup ve olay örgüsünün yüzeysel ve basit kaldığı söylenebilir. Dolayısıyla gazetenin adı ve hitap ettiği kitle ile hikâyelerdeki korku unsurlarının işleniş arasında bir tutarsızlık göze çarpar. Belki de bu tutarsızlığın fark edilmesi nedeniyle gazetenin son sayısı olan 52. sayısında, 53. sayıdan itibaren adının “*Ateş Türkiye’nin Eşsiz, Tek, Haftalık Gençlik Gazetesi*” olarak değiştiği haberi verilir fakat gazete tekrar yayınlanmaz.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Arkan, G. N. (2007). Korku sinemasında çocuk imgesi ve “The Ring”, Halka filminin çözümlemesi (Tez no. 208667) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Bachelard, G. (2006). *Su ve Düşler*. Yapı Kredi Yayınları.
- Çalık, B. (2022). Türkiye’de çocuk edebiyatı hikâye ve romanlarında korku teması (2000-2020 yılları arası) (Tez no. 760260) [Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

- Çimen, F. (2010). Sanat eserlerinde korku imajı ve korku duygusu yenebilmede sanatın rolünün irdelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(31), 295-309.
- Düzgün, Ş. A. (2012). Dinsel ve mitolojik yönleriyle cin ve şeytan algımız. *Kelam Araştırmaları*, 10(2), 11-30.
- Ergun, P. (2010). Türk kültüründe ruhlar ve orman kültü. *Milli Folklor*, 22(87), 113-121.
- Ferreros, M. L. (2012). *Seni Korkularınla Seviyorum*. (Duygu Durgun Köseoğlu, çev.). Doğan Kitap.
- Göncü, M. (2021). *Korkunun Edebî Görüntüleri*. Hece Yayınları.
- İskender, H. (2016). Korku türünün dünya çocuk edebiyatındaki yeri ve Türk çocuk edebiyatında yaygın olmamasının nedenleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(3), 295-310.
- Konrad, S. ve Hendl, C. (2001). *Başarılı ve Mutlu Bir Hayat İçin Duygularla Güçlenmek* (Meral Tastan, Çev.). Hayat Yayınları.
- Oğuzkan, F. (2001). *Çocuk Edebiyatı*. Anı Yayıncılık.
- Preuschhoff, G. (1998). *Çocukların İçindeki Korkular*. (Özkan Schulze, Çev.). Beyaz Yayınları.
- Sezer, S. & Saya, P. (2009). Gelişimsel açıdan ölüm kavramı. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 151-165.
- Türk Dil Kurumu (1998). *Türkçe Sözlük* (Yeni Baskı). TDK.
- Yıldırım A. ve Şimşek H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, S. (2013). Çocuklarda 'ölüm kaygısı'nın çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Bilimname*, XXV (2), 169-189.

İNCELENEN HİKÂYELER

- 13'üncü, Ateş - Çocuklar İçin, S.14, s.7-9, 25.02.1937.
- C. C. C., Hortlağın Misafiri, Ateş - Çocuklar İçin, S.17, s.6-7, 18.03.1937.
- C. C. Cem, Kızıl El, Ateş - Çocuklar İçin, S.13, s.7-9, 18.02.1937.
- C. C. Cem, Mavi Oda, Ateş - Çocuklar İçin, S.11, s.7-9, 4.2.1937.

- Cemil C. Cem, Ağlayan Ölü, Ateş - Çocuklar İçin, S.5, s.6-9, 24.12.1936.
Cemil C. Cem, Kara Kedi, Ateş - Çocuklar İçin, S.4, s. 7-9, 17.12.1936.
Cemil C. Cem, Kilitli Kitap, Ateş - Çocuklar İçin, S.3, s.7-9, 10.12.1936.
Cemil C. Cem, Şeytan Kayası, Ateş - Çocuklar İçin, S.6, s.6-9, 31.12.1936.
Denizin Dibinde, Ateş - Çocuklar İçin Gazete, S.26, s.10, 20.05.1937.
Gezgin, Bir Arslan Avı, Ateş - Çocuklar İçin, S.24, s.11, 6.5.1937.
Gezgin, Esir Satıcıları, Ateş - Çocuklar İçin, S.22, s.10-11, 22.4.1937.
Gezgin, Gorillerin Elinde, Ateş - Çocuklar İçin, S.41, s.5, 2.9.1937.
Gezgin, İskeletler Kampında, Ateş - Çocuklar İçin, S.13, s.16-17, 18.2.1937.
Gezgin, Kaplumbağa, Ateş - Çocuklar İçin, S.31, s.5, 24.6.1937.
Gezgin, Korku Diyarı, Ateş - Çocuklar İçin, S.16, s.16-17, 11.3.1937.
Gezgin, Ölüm Gezisi, Ateş - Çocuklar İçin, S.27, s.10-11, 27.5.1937.
Gezgin, Tehlikeli Bir Gezinti, Ateş - Çocuklar İçin, S.29, s.9, 10.6.1937.
Gezgin, Timsahlar Arasında, Ateş - Çocuklar İçin, S.15, s.16-17, 4.3.1937.
Gezgin, Vahşi Cüceler, Ateş - Çocuklar İçin, S.25, s.10, 13.5.1937.
Gezgin, Yağmurdan Doluya, Ateş - Çocuklar İçin, S.30, s.5, 17.6.1937.
J. Buğra Kın, Daha İşimi Bitirmedim, Ateş - Çocuklar İçin, S.51, s.13, 11.11.1937.
K. Tuğcu, Sarı Benizli Adam, Ateş - Çocuklar İçin, S.12, s.7-9, 11.2.1937.
Kara Pelerinli Adam, Ateş - Çocuklar İçin, S.1, s.8-9, 26.11.1936.
M. C. Gündoğdu, Maymun Eli, Ateş - Çocuklar İçin, S.2, s.7-9, 03.12.1936.
M. Enön, Göklerin Tanrısı, Ateş - Çocuklar İçin, S.29, s.8, 10.6.1937.
M. Enön, Posbıyık Korsan, Ateş - Çocuklar İçin, S.19, s.12, 1.4.1937.
M. Olgaçay, Maça Beyi, Ateş - Çocuklar İçin, S.19, s.6-7, 1.4.1937.
M. Olgaçay, Pipolu Adam, Ateş - Çocuklar İçin, S.18, s.6-7, 25.3.1937.
M. Olgaçay, Vagon Hırsızları, Ateş - Çocuklar İçin, S.21, s.6-7, 15.4.1937.
M. Rona, Tekinsiz Hamam, Ateş - Çocuklar İçin, S.20, s.3-5, 8.4.1937.
M. Rona, Unutulmuş Baston, Ateş - Çocuklar İçin, S.16, s.6-7, 11.3.1937.

- M. Rona, Yaşayan Ölü, Ateş - Çocuklar İçin, S.22, s.8-9, 22.4.1937.
- M.O., Yüzü Örtülü Kadın, Ateş - Çocuklar İçin, S.15, s.8-9, 4.3.1937.
- Mahmut Abaç, Kaplanlar İstasyonu, Ateş - Çocuklar İçin, S.34, s.5, 15.7.1937.
- Mahmut Abaç, Ölüm ağacı, Ateş - Çocuklar İçin, S.21, s.12-13, 15.4.1937.
- Mahmut Abaç, Su Dibinde Ölümlü Dakikalar, Ateş - Çocuklar İçin, S.41, s.8-9, 2.9.1937.
- Mustafa Rona, Hortlak, Ateş - Çocuklar İçin, S.8, s.6-9, 14.1.1937.
- Mümtaz Zeki, Hayal Gören Kısırak, Ateş - Çocuklar İçin, S.44, s.6-7, 23.9.1937.
- Mümtaz Zeki, Ölüm Vadisi, Ateş - Çocuklar İçin, S.43, s.12-13, 16.9.1937.
- N. Demiray, Karanlıkta Bir Adam, Ateş - Çocuklar İçin, S.9, s.7-9, 21.1.1937.
- N. Demiray, Kesik Elin Öcü, Ateş - Çocuklar İçin, S.32, s.3-5, 1.7.1937.
- Ölüm Telefonu, Ateş - Çocuklar İçin, S.7, s.6-9, 7.1.1937.
- Tosun Demirci, Karanlık Ormanlarda, Ateş - Çocuklar İçin, S.20, s.10-11, 8.4.1937.
- Tosun Demirci, Korkunç Dakikalar, Ateş - Çocuklar İçin, S.25, s.11, 13.5.1937.
- Tosun Demirel, Görünmeyen Ölüm, Ateş - Çocuklar İçin, S.47, s.4, 14.10.1937.
- Tosun Demirel, Şeytan Adasından Kaçan Katil, Ateş - Çocuklar İçin, S.46, s.4, 7.10.1937.
- Yılan, Ateş - Çocuklar İçin, S.51, s.4, 11.11.1937.

EXTENDED ABSTRACT

The idea that there are many things to fear in life is planted in the human mind from childhood. Over time, the human mind makes these fears so strong that the feeling of fear begins to feed itself and periodically takes many forms such as fear of heights, fear of strangers, fear of loneliness, fear of God, fear of death. Fear is a natural reaction that all living things, not limited to humans, show against visible and invisible danger. In this respect, fear is a common emotion for everyone, only the reaction to the feared situation varies. The concept of fear does not only represent negative situations or events. It can also make positive contributions to human development. For this reason, fear is fed is of great importance. The feeding of fear begins with the family and continues with the

environment. In addition, accessible reading resources are another trigger of fear. Therefore, when creating literary texts with horror content for children, attention should be paid to whether the text complies with the principle of being “suitable for children.” Since children's way of seeing, feeling and thinking about an event or situation is different from that of adults, the writer must be aware that he/she is writing the text for children. In this respect, it is important to determine what kind of fear elements are used in horror stories written for children, to reveal what kind of effect they can have on the formation of this feeling in people. The aim of this study is to identify the elements of fear in children's stories from the Republic period and to determine the source of the elements of fear in that period. In this context, the stories in the Ateş child newspaper, which was published in 52 issues between 1936-38, were examined and it was determined that 47 of the 70 stories in the newspaper contained elements of fear. In 17 of these stories, elements of fear originating from jinn, fairies, ghosts, ghouls, etc. were determined; in 30 of them, elements of fear originating from the unknown, death, corpses, skeletons, and murder were determined. It is seen that in 25 of the 47 stories examined, elements of fear were used to keep the reader's curiosity, tension, and fear alive within the scope of the fiction, that it is not possible to encounter such elements of fear in real life, and that even if some of them are encountered, clues are given on how to cope with them. In this context, it can be said that the fear of death in the stories in question is not a trigger but a nourishing one. Because the fear of death is an emotion that must sometimes be felt to protect the body and existence. The moment of struggle with monsters, which covers a large part of these stories, is exactly the moment when fear is used for the benefit of man and survival is ensured. Therefore, although the fear of death in the stories in question is reinforced by many elements, the hero's struggle for survival acquires a quality that transforms the fear of death into the joy of life in the reader. It is possible to say that the remaining 23 stories add anxiety to the feeling of fear in children, as they assume that the element of fear can continue in real life. This is especially clear in stories where elements of fear such as jinn, fairies, ghosts and ghouls are used.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayımlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Yapay Zekâ Kullanımı Bildirimi

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir yapay zekâ aracından faydalanmamıştır.